

DÉLVIDEK

Verseczi társadalmi és közművelődési vegyes tartalmú hetilap.

Versecz és vidéke magyar nyelvterjesztő egyesületének hivatalos közlönye.

Szerkesztőiroda: Versecz, Lukács-utca 1054. szám — ide intézendő a lap szellemi részét érdeklő minden küldemény és levelezés. A szerkesztőség számára a levelek és egyéb írásbeli közlemények külföldön is, Kirschner-féle felvételi és rendelő irodájában (az Andrássy-sétány és iskola-utca sarkán levő Kádics-féle házban) is átvetetnek.
Előfizetési díj: Negyedévre 1 frt 25 kr. — Félévre 2 frt. 50 kr. — Egész évre 5 frt.

Egyes szám ára 10 kr.

Felolvasó szerkesztő: Perjessy Lajos.

Kiadó-hivatal: Kirchner-féle könyvnyomda Verseczen — ide intézendők a kiadó-hivatalt illető előfizetések, hirdetések és felszólamlások.

Hirdetési díj: A hirdetésekért járó díj legutányosabban számítatik. — Bélyegdíj minden beiktatásért 30 kr. — A nyílt terben egy sor 10 kr. — A hirdetésekért kérjük pénteken délig beküldeni.

VIII. évfolyam

Vasárnap 1899. évi szeptember 24-én.

39. szám.

Kultúregyesületek.

Versecz 1899. szept. 23.

A kultúregyesület speciális fogalom, a melyet csak azok a nemzetek ismernek, melyekben nem egységes a nemzetiség. Egyöntetű nemzetiségekből álló nemzeteknek nincsenek kultúregyesületeik, vagy ha vannak is, maguk e nemzetek körében nem teljesítenek kiváltságot, hanem ott, ahol e nemzeteknek kisebb expozitívái működnek.

A magyar nemzetnek nagyon is szüksége van kultúregyesületekre. Bár állami életünk teljes egésze hamisítatlan magyar jellegű, féltünk kell a saját nemzetiségünket hazánk nem egy vidékén, ott, ahol a nemzetiségek ha nem is túlnyomó, de jelentékeny számban leledeznek. E helyeken kulturális tekintetben támogatást kell nyújtani a magyar nemzetiségnek és oda kell hatni, hogy az idegen nemzetiség minél könnyebben asszimilálódjék a magyarral és ne fordítva történjék. Különösen az utóbbi szempont a jelentős, mert a magyar faj a nemzetiségekkel vegyes vidéken sajátos jelenséget tanúsít. Megvan a magyar fajban e vidékeken az a szinte erendő tulajdonság, hogy inkább asszimilálódik maga a nemzetiségekhez, sem mint a nemzetiségeket vonzáná magához. Sok része lehet ebben a magyar faj alkalmazkodó voltának és annak a túlnyomó való loyálisnak, melylyel a magyar faj az egyéb nemzetiségekkel szemben viseltetik. Valóságos küzdelmet kell a kultúregyesületeknek kifejteniök, hogy a nemzetiségek közt elszigetelten élő magyarságot megtarthassák a magyar nemzet számára.

Ismertve a magyar fajnak ezt a sajátos tulajdonságát, százszorosán kell becsülnünk a kultúregyesületek működését, kivált mikor e kultúregyesületek oly vidékekre terjesztik ki működésüket, a mely vidékeken a magyarság éppen nincs kedvező helyzetben.

Különösen két kultúregyesület tölt be valóságos nemzeti missziót: az Erdélyi Magyar Közművelődési Egyesület, másként Emke, és a Felvidéki Magyar Közművelődési Egyesület. E két egyesület az évek folyamán olyan arányokat öltött, hogy miat nemzeti kulturális tényezőkről lehet róluk beszélni.

Az Emke milliókkal rendelkező egyesület, melyet hazafiak bőkezűsége tett gazdaggá. Hazánk csak nemzeti és nemzetiségi tekintetben legexponáltabb területén működik tisztán a kultura fegyvereivel, kizárván kebeléből minden politikát. Hivatása kettős: első sorban a meglevő erdélyi magyarságot kulturában gyarapítani, azután a nemzetiségekhez bevinni a magyar kulturát. Az egyesület vezetőinek minden buzgalma, a hazafiak minden áldozatkészsége dacára, az Emke eddig még csak az első hivatásra munkálkodhatik. Épp azért abban a terjedelmes és érdekes jelentésben, melyet az Emke mint működésnek foglalatját és eredményét az idei közgyűlés elé terjeszt, a legtöbb helyet az erdélyi magyarok kulturális támogatása foglalja el s csak kis rész jut az idegen nemzetiségek körében kifejtett működésnek. Megláthatni e jelentésből, hogy egy nagyszabású kultúregyesületnek is mi-

lyen aprólékos munkát kell végeznie mennyire tekintettel kell lennie a kicsinyes helyi érdekekre, mennyi gondot és munkát ad egy-egy apró falunak kulturális ellátása. Ez aprólékos, de felette jelentős munkálkodás veszi igénybe a kulturális egyesületek anyagi és szellemi tőkét; nem csodálni tehát hogy nagyszabású intézményekre kivált anyagi erejük nincs kultúregyesületeinknek. Ami azonban nem baj, se veszedelem mert a kultura nem nagy vonásokban terem meg, hanem ezer meg ezer apró motivumból szövődik össze.

Ez apró kulturális motívumok megteremtése és magyar nemzeti kulturává való szövése az a hivatás, melyet a kultúregyesületek betöltenek.

Az Emke vezetése rég ismert, kipróbált jó kezekben van, a Felvidéki Magyar Közművelődési Egyesület az Emkénél jóval kisebb intézmény, de hivatása csak oly nagy. Anyagi ereje az egyesületnek még kisebb, bár épen nem kicsiny. Egy sikeresnek ígérkező hagyatéki per esetleg százezrekekkel fogja gazdagítani az egyesület vagyonát. A tőkénél azonban nagyobb az egyesület szellemi ereje, mert közéletük legkiválóbbjai vesznek részt a F. M. K. E. munkájában. Most vezető titkárt is a központból kért az egyesület egy jónévű magyar hírlapíró Clair Vilmos személyében, ki nyilván beleviszi az egyesületbe hírlapírói agilitását s kitartását.

A kultúregyesületek munkájára számít a magyar nemzet; amit államhatalmi erővel keresztülvinni a nemzeti kultura terjeszté-

Tárca.

Verseczi krónikák, anekdoták és adomák.*)

I.

Blomberg ágyúja és a verseczi nemzetőrök.

Milyen tüneményes nagy idők is voltak azok ezélt fél századdal, mikor elhangzott Petőfi ajakáról a »Talpra magyar, mikor minden hazafi kebelében fellángolt az igaz hazaszeretet szent tüze.

A verseczi német anyanyelvű, de abban az időben szívben, lélekben magyar polgárság, hogy mily készséggel alakította meg a nemzetőröset egyszerre hat századdal, kiknek kapitányai a Frombachok, János és Sámuel, Bervanger, Lederer, Mihajlovits és Steininger valának, hogy ezen nemzetőrök mily hasznos szolgálatokat tettek a hazának, azt feljegyezte és közzé adta méltányolta városunk történetének írója.

* Ezen cím alatt, úgy mint több vidéki lap, mi is cikksorozatot indítunk, melyben minden személyeskedés teljes mellőzésével összegyűjtjük a Verseczre vonatkozó lokális krónikákat, anekdotákat, adomákat. — Beesés közreműködésüket városunk tollforgató emberei közül már többen megígérték, s dolgozatokat is küldtek be. Ez úton is kérjük munkatársainkat, hogy törekvésükben gyámoltani sziveskedjenek. Kér lenne, ha a sokszor nagyon érdekes dolgokra rá terülné a feledés fatyola. Szerk.

Mi, a rövid és jellemző apró krónikák írói, csak egy levelet mutatunk be a verseczi 1848-ik évi nemzetőrök babérkoszorujából, midőn megírjuk a híres ágyúhistóriát.

Blomberg osztrák ezredes 1848. nyarán azzal bizott meg, hogy a magyar kormányt és Vukovits Sebő kormánybiztost támogassa a felkelő, fondorkodó és elbolondított belöldi ellenségekkel szemben. Blomberg úgy legymeligen engedelmesskedett is egy ideig a parancsnak, de azután mihamar az árulás terére lépett, összejátszott az ellenséggel, azt követelvény, a verseczi derék német anyanyelvű nemzetőröktől, hogy: Versecz esatlakozzék a szerb osztrák hadsereghez, a nemzetőrség tegye le a haza védelmére kihuzott kardot stb. . . . szóval legyen a haza ellensége.

Midőn látta, hogy a versecziek nem akarnak hazaárulók lenni, titokban intézkedett, hogy azon hat darab ágyú, melyeket a versecziek Temesvárról városuk védelmére kaptak, az osztrák dzsidasok vegyék el a nemzetőröktől, kik időközben tüzereket képeztek maguk közt.

Vukovits Sebő a feledetlen emlékeztető hazafi és a magyar kormány biztosa lelkiükre beszélt a derék polgároknak.

Az az ágyú azon ezélt adatott nektek, hogy a haza lenyegetett szabadságát s városotokat megvédelmezzétek, az az ágyú a tietek — ne adjátok oda a németnek. (Már mint az osztráknak.)

Erre a biztatásra kivonult a nemzetőrség 6 százada, s az ágyúk mellé sorakozott.

Kivonultak velük szembe az osztrák dzsidasok és a Rukovina ezred gyalogsága is, hogy elvegyék az ágyúkat. A fegyverek mindkét oldalon töltve voltak, csak egy szikra kellett volna

Az osztrák tiszt vezényelt:

— Vegyétek el az ágyúkat!

A nemzetőrök kapitánya (ide jegyezzük a nevét, Mihajlovits József volt) is vezényelt:

— Fordítsátok feljűk az ágyúkat és ha kell . . . oda . . . az égő kanócczal !

Az osztrákok látták, hogy ennek a fele se tréfa. A dzsidasok, rukovinák tisztjei »Rückwärts Concentrirung«-ot fujtak, nagyon hamarosan kitakarodtak Verseczről — és a mi nem magyar ajku derék nemzetőreink örömpesve lobogtatták a magyar nemzeti zászlót él-tették a magyar hazát, a magyar szabadságot.

Milyen nagy, milyen tüneményes szép idők is voltak azok.

II.

Főispán és »Deutscher Knabe«-k.

Azután jöttek a szomorú idők. A »golyás« madarat emlegette a költő Arad . . . és az Újépületben történtek után. Beözönlöttek a »beamter«-ek. Az osztrák kormány kulturközpontá kívánta tenni Verseczet, kapott »Realschul«-ét, »Präparandien«-t nagy kegyelmesen

sében nem lehet, az a munka a kulturegyesületekre hárul. Az övék a legnehezebb munka, rendelkezésükre nem áll hatalom. Egyetlen fegyverük a kultúra, de ha ez a fegyver jó kezekben van, nincs nála hatalmasabb. Nemzeti bizodalunkat vetjük abba, hogy a kulturegyesületek a fegyvert jól fogják forogni.

Hungarus.

NAPI HIREK.

Személyi hír. Pálffy Elemér főispánunk a múlt szerdán délután városunkba vissza érkezett.

Molnár Viktor Temes vármegye főispánja a múlt hetfőn városunkban időzött és a főszolgabírói hivatalt vizsgálta meg, a tapasztaltak felett kifejezte meleg elismerést.

Egyházi főgondnokválasztás. Nagybecskerekben a református egyháztanács egyházi főgondnokká egyhangulag **Antalfy Zsirus** Lajos kuriai bírót és törvényszéki elnököt választotta meg. Az ünnepies beiktatás október elsején lesz, melyen a verseczi reform. egyház képviseltetni fogja magát.

Áthelyezés. A vall. és közoktatásügyi miniszter **Szentgyörgyi Lajos** fehértompomi elemi iskolai tanítót Új-Pestre helyezte át. Elöljéptetéséhez szívből gratulálunk.

Az ügyvédi kamarából. A temesvári ügyvédi kamara közhírré teszi, hogy **Kádics György** verseczi ügyvéd saját kérelmére az ügyvédekről vezetett lajstromból töröltetett.

Református magyar isteni tisztelet. Tiszteletes **Szabolcska Mihály** temesvári ev. rel. lelképásztor, ma Vasárnap d. e. 10 órakor urvacsora osztással egybekötött istentiszteletet tart az állami főreáliskola épületében, melyről a híveket ez uton is értesíti az egyház gondnoksága.

Közigyűlések. Közigazgatási bizottságunk rendes havi közgyűlése f. hó 27-én szerdán és a törvényhatóság közgyűlése f. hó 30-án szombaton fog megtartatni.

Versecz város elvesztett törvényszékének visszahelyezése ügyében évtizedek óta lazas munkát végez, és törvényhatóságunk minden lépést megtesz arra nézve, hogy jogos és méltányos kívánsága teljesedésbe menjen. Most ismét nagyobb memorandumot terjeszt az igazságügyi Miniszter elé. Ilyen nagyobb memorandumot már mi is több alkalommal közöltünk, a most elkészültet is közölni fogjuk teljes szövegében. A még le is másolandó iratot (vajjon van-e még szerkesztőség a világon, a melytől ilyet is megkivánnak) azonban e hétre nagyon későn küldték be, így lehetetlen már technikai nehézségek miatt is, ily hosszabb munkát elvégezni.

Toronyzene. A budapesti Mátyás-templom és a kőbányai templom példájára a verseczi róm.-kath. templom toronykerélyéről is fog ma este 6 órakor egyházas toronyzene lehangzani. Ez alkalommal **Szt. Gellért** első csanádi püspök és templomunk védszentjének tisztele-

A híres, neves s minden magyar hazafi által becsült verseczi nemzetőrök gyermekeit idegenből jött, magyarul nem értő, nemzeti történetünk, kulturánkat nem ismerő ellenséges indulatu és érzelmű emberek kezdték taníttatni, emlegetvén a »gewesene Ungarn« (Lásd a »Werschetzer Unterrelaschule« értesítőit) beléjük diktáltván, hogy itt semmi szükség sincs a magyar nyelvre, csak a többi nyelvekre . . . stb.

Mikor a sors hatalmas keze kemény keresztvonást tett a hatalmasok számításain, kezdődött a kibékülés, a trikolor ismét előkerült, a verseczi »beamter«-ek kezdték magukat könyvetlenül érezni, de azért működtek tovább, nevelték a nemzedéket, még pedig a bosszu sugalta ellenséges indulattal.

Orómmámorban uszott az ország, midőn **Szt. István** koronáját feltették »a legelső magyar ember, a király« fejére, de Verseczen alig kezdett megváltozni a világ, folyt tovább az aknamunka, Versecz messze van Budapeستől.

Majdnem 30 esztendővel a szabadságharc után történt, hogy az akkori »Königliche Freistadt Werschetz« új főispánt kapott.

Vele egyidejűleg már egy pár magyart is idevetett a sors a haza más tájékaírói, kikre nem igen jó szemmel néztek a külföldről bekommandírozott és az osztrák világból itt rekedt »kulturkämpferek«.

Az új főispán egy angyalszelidségű, békeszerető, de gyenge kezű aggastyán, kinek hazafias érzelme, jelleme tiszta vala, mint a frissen

tére hat kegyeletes régi magyar egyházi dalt fog hallani a közönség. A toronyzene programja a következő: 1. Felvitetett a magas menyországba. 2. Örülj dicőszéges szép szűz. 3. Oh dicsőült szép kincs. 4. Karének Verdi »Lombardi« operájából. 5. Boldogasszony anyánk. 6. Szűz Maria, kegyes anya. 7. Szent István ének. Megjegyezzük, hogy a bal toronyban lesz a zene. Esetleges rossz idő, akár eső, akár hevesebb szél beálltával a toronyzenét egyelőre meg nem határozott napra teszik át. A szép vállalkozáshoz sikert kívánunk.

A villamvilágítási magán berendezésekre nézve tudvalevőleg mikor a villamvilágítás berendezéséről volt szó, évekket ezelőtt városunkban aláírásokat gyűjtöttek, azonban azok közül, akik akkoriban kötelezték, magukat 53-an mind-ezidáig nem vezették be lakásaikba a vilamvilágítást. Daczára ennek jelenleg magánosoknál közel négyezer villamos lámpa van alkalmazásban, tehát több mint kétszerannyi mint a mennyit a jelentkezők négy évvel ezelőtt jegyeztek. Csütörtök délután tárgyalta a villamvilágítási különbizottság, hogy vajlon kötelezzé-e a város az 53 hátralékost kötelezvénye értelmében a villamvilágítás használatára — azonban tekintve nem remélt fényes eredményt az eddigi berendezésekre vonatkozólag a hátralékosokat »futni« hagyja a város — azon ebből kiindulva, hogy ludhust enni jó, de aki nem szereti a peccenyét, az szagolja lakásában továbbra is a petroleum kellemetlen füstét. Szóval a városi vilamvilágítási üzemre nézve most már egy-két száz lámpa berendezése bagatel dolog, mikor négy ezer izzó lámpa van magánosoknál üzemben. Fényesebb eredményt csakugyan senki sem várt, s teljesen helyesen járt el a bizottság, mikor azt határozta el, hogy nem erőlteti a hátralékosokat — majd jönnek azok előbb — utóbb maguktól is, ha megúnják lakásaikban a petroleum büzt s azzal járó egyéb kellemetlenségeket.

A vízhűtőtorony felállítása a villamvilágítási telep üzemének condensatióssá tétele végett végre is ténynyé fog válni, miáltal jelentékeny megtakarítás fog lenni a felhasznált szénmennyiségben. Csütörtökön, e hó 21-én tartott meg a vízhűtőtorony felállítása végett a zárt ajánlati versenytárgyalás, melyben azonban csak két helybéli iparos vett részt. A 2450 ft költséggel előirányzott torony felállítási munkálatot **Heinrich András** kömívesmester 2221 ft 50 kr. **Tittinger** ács pedig 1830 ft-ért hajlandó teljesen tervszerűen elkészíteni és villamvilágítási bizottságok **Tittinger** ajánlatának elfogadását hozták javaslatba, ki is kötelezte magát, hogy a toronyfelállítást két hó alatt elvégzi.

Szőlő és gyümölcs kiállítás. A helybéli közgazdasági egyesület szőlészeti szakosztálya a múlt Vasárnap minden tekintetben kitűnően sikerült szőlő és gyümölcs kiállítást rendezett a »Szőlőtenyigéhez« címzett vendéglő nagy termében. Ezen kiállítás ismét meggyőző bizonyítékot szolgáltatott annak, hogy városunk lakossága kitartó szorgalmával és szakértelmé-

esett hó, kinek emlékét áldva emlegeti e sorok írója is, maga mellé vévén a kir tanfelügyelőt, a város első embereit, a »Schulcommissione« tagjait, sora látogatta az elemi iskolákat.

Hangsúlyozom, hogy az alább elbeszélendő dolog ezelőtt 20—22 esztendővel történt.

Bizony abban az időben még olyanok tanítottak, kiket az 50-es években külföldről importáltak be a hazába, hogy neveljenek a »Kronland«-nak »gutgesinnte« embereket.

A méltóságos Úr elfoglalta a kathedrán az első helyet . . . a »Herr Lehrere« izgett, mozgott.

Az öreg méltóságos — boesánatot ha áldott emlékét talán megsérteném — annyira naív volt, annyira nem ismerte viszonyainkat, hogy magyarul kezdett a fiukhoz s a »Herr Lehrere«-hez beszélni.

Egy kedves, gömbölyű arcu gyermekét szólított meg:

— Hogy hívnak téged, édes kis fiam?

— Ich bin ein Deutscher, ich verstehe nix ungarisch!

A jóságos aggastyán nem jött zavarba, de úgy vettük észre, mintha egy pillanatra sötét felhő vonult volna el arcán.

Megszólított szeretettel egy másik gyermeket.

— Ich bin auch ein deutscher Knabe!

Azután felszólított még 4-5-öt, mindig ugyanazon feleletet kapta . . . de nem egészen

vel szőlőművelésünket mily szép fokra emelte s a nemesített szőlők kultiválásával kiváló gondot fordít arra, hogy a legnemesebb és így legelőnyösebben elárusítható fajszoőlőket termelje s az exportot emelje. A kiállításon oly szőlőket láttunk, melyek valóban bámulatra ragadták a szemlélőt. Különösen kimagaslott **Zoffmann** Jánosnak a verseczi elpusztult szőlők felújítása legelső úttörőjenek, gyönyörű kiállítása. Több mint 40 különféle jobbnal jobb fajszoőlőket állított ki egy izléses, és zöld lombokkal feldiszitett keretben. A bíráló bizottság kitüntette továbbá **Kehrer**, **Károly Held** **Janos**, **Weiter-schan** **József**, **Weifert** **Gusztáv** **Hell** **Károly** és **Kölzer** **Ferencz** termelőket. A gyümölcs kiállítás sokkal gyengébb volt. E tekintetben városunk messze elmaradt a többi alföldi városok mellett, különben a mi klímánk nem is alkalmas a gyümölcs termelésre. Kiállított gyümölcsért csupán **Friese** **József** kapott elismerő okmányt. A kiállításon különben 22 helybéli és egy fehértompomi termelő 145 tányéron 50 faj szőlőt állított ki. Gyümölcs csak 13 fajta volt.

A Szegedi kiállítás méhészeti osztályán helybéli méhészeink közül többen részesültek kitüntetésben, így **Hoffmann** **Ede** ezüst érmet, **Kitzinger** **A.** bronz érmet, **Mirkovics** **J.** és **Lendle** **Rudolf** pedig elismerő okmányokat nyertek.

Posta és távirtda-tanfolyam. A helybéli magy. kir. posta- és távirtda-hivatalnál, mely intézményünk mintaszerűsége általánosan ismert **Irányi Gyula** magy. kir. posta- és távirtda-felügyelő vezetése mellett f. hó 15-től tanfolyam nyílt meg, melyen 8 jövendőbeli hivatalnok készül a posta és távirtda pályára. Mint előadók **Krause** **Ervin** főtiszt és **Klein** **Gyula** tiszt szerepelnek. A tanfolyam 1900. év márczius 15-ig tart.

Mulatságok. Az iparosok dalárdája október 7-én szüreti ünnepélyt, a verseczi dalosszövetség szept. 30-án hangversenyyel összekötött mulatságot tart.

A Páris szállodában több oldalról hangoztatott kokzivanatra ma szept. 24-én vasárnap este ismét fellép a pancsovai I. tamburas társaság (Obelits), mely közmegelegedésre igen szépen játsza a magyar és szerb dalokat. A társaság két nő és 7 férfi tagból áll.

A szüret. a múlt héten nagy erővel kezdetett meg városunkban, termelőink felhasználják az állandó szép időt, s a vörös szőlőt melyben a múlt héti esőzés karokat okozott — be takarítják. A termés igen gazdagnak mondható, s a baj azonban abban áll, hogy a szőlőmust árat a kereskedők nagyon leszoritottak, 8—10 frtnal nem ígérnek többet. A szőlőexport most van legnagyobb virágzásban. Ezer és ezer 5 kilos csomagot küldenek a külföldre, különösen Németországba. A legfinomabb csemege szőlő ara 30—35 kr., de van sokkal olcsóbb is. Egy 5 kilo posta csomag ára postai szállítással 1 frt 30 — 1 frt. 80. Sokat panaszkodnak a termelők, hogy gyakoriak a szőlőlöpások.

egy . . . egy pufók arcu kis fiu kidüllesztette a mellét:

— Mit mir redens a umsonst ungrisch, ich bin auch an Deutscher, aber dort rückwärts, dort san die Magyaren!

Erre az önértetes, goromba feleletre már villámok löveltek a főispán szemében, a tanfelügyelő arca pirban égett, a »Herr Lehrere« megszeppenve vonult a tábla mellé. Nagy volt a zavar.

Az öreg méltóságos is izgatottan hagyta el ülőhelyét.

— Hát hol vannak azok a magyarok? jöjjenek elő!

A leghátulsó padból nagy bögeések, keserves sírások közt kiállott a középre öt rongyos ruhájú, meztlábás kis fiu, holmi kubikások gyermekei.

Nem lehetett belőlük eleintén egy árva szót sem kivásalni, csak rittak sirtak szegények.

— Hiszen nem tehetünk mi arról, hogy magyarok vagyunk!

Az öreg méltóságos szemében, de a micinkben is felesillámlott a köny.

— Mi lesz ebből a nemzedékből — a melyet így nevelnek — ha majd felnő?

A városunkban nem régebiben lezajlott események megadták rá a feleletet, a nevelés és tanítás terén 25—35 éven át elvetett mag kikelt, sajnos, hogy »most érednek gyümölcsei.«

(Folyt. köv.)

Orvos-választás A temes-kutasi körben szombaton töltötték be választás utján, Gabányi János tisz. főszolgabíró elnöke mellett a kör-orvosi állást, melyre 7 pályázó jelentkezett. Az egyhangu választás dr. Beintner Imre nográd-berczelli orvosra esett.

Uj vasuti állomásunk építési munkálatai serényen folynak, naponként több mint 100 ember dolgozik. Az állomásig s az állomás előtt teljesen elkészült az új pompás asphalt makkadám burkolat. A vállalkozó mindent megtesz arra nézve, hogy a munkálatok a kikötött időre teljesen elkészüljenek.

A hírlapiradalom köréből. „Karánsebes és vidéke” című társadalmi és közgazdasági hetilap indult meg Karánsebesen. A lap szerkesztője és tulajdonosa Fleissig Lipót. Ez az első magyar újság Karánsebesen, Doda Traján egykori fészkében, Melegen kívánjuk, hogy a hazafias vállalkozás minden tekintetben sikerüljön.

Szerencsétlenül járt városi rendőrőrmester Sárkány Antal városi rendőrőrmester a múlt vasárnap éjjel, midőn az őrszemeket vizsgálta a fehértemplomi utcza egyik házanak keramik feljáromja a kapunál elcsuszott, elesett s ez alkalommal elsült töltött revolvere. A golyó alsó lábzsárába fúródott és súlyos sebet ejtett.

Kereskedelmi helyközvetítés. A temesvári kereskedelmi egyesület (Temesvár, Herczeg Jenő-utca, Hungária palota) helyközvetítési osztályt létesített, mely rövid fennállása dacára már is áldásosan működik. Alig mulik el nap üresedésben levő állás bejelentése nélkül, melynek betöltésénél az egyesület vezetősége legnagyobb lelkiismeretességgel és gyorsasággal jár el. A helyközvetítési osztály már is módot nyújt a helykeresőknek, hogy lehetőleg gyorsan és legesekélyebb költséggel álláshoz jussanak. Mivel ezen osztály maga végzi a pályázók érdekében az összes levelezéseket, úgy az utóbbiakra semmiféle faradozás nem hárul. Azért csak saját érdekükben cselekszenek, ha pályázataiknál ezen egyesület közvetítését veszik igénybe, mely gyorsan utalhat nekik alkalmas állást. A főnökök pedig ismerjük el erkölcsi kötelességüknek, a temesvári kereskedelmi egyesület humánus törekvéseit azáltal támogatni, hogy üresedéseiket kellő időben az egyesületnek bejelentik. A helyközvetítési osztály hivatva van a kereskedelmi élet egy régi baját segíteni, a kereskedőknek megbízható személyzetet biztosítani, a helykeresőket a lelkiismeretellen és drága magánhelyközvetítők ellen megvédeni — erre feladatának azonban csak akkor felelhet meg teljesen, ha mindkét fél minden alkalommal teljes bizalommal a drága magánhelyközvetítők mellőzésével az egyesülethez fordul. Fővilágosításokkal készségesen szolgál az irodafonok a hivatalos órák (d. e. 9—1 és d. u. 3—5) alatt, kinél a szükségelt nyomtatványok is ingyen kaphatók. Írásbeli megkeresésekhez válasza bélyeg csatolandó.

Harc a német szóért című alatt következők írták Fehértemplomból a „Dél-Közöny”-nek. Par hónapja elzött elég szó volt a fehértemplomi községi iskolaszék azon határozatáról, mely szerint azután a jegyzőkönyveit németül vezetetti. E határozatát azonban megsemmisítette egy Temes megye közigazgatási bizottsága, mint a vallás- és közoktatásügyi miniszter. Azt hittük, hogy a német szó korifeusai, kik egyáltalán igen nagy magyargyűlölők is, most már belenyugosznak a miniszter megsemmisítő leiratába, azonban hitünkben csalódtunk Fehértemplom r. t. város szeptemberi közgyűlésén bejelentette ugyanis Frónius Károly polgármester a miniszter döntését mire aztán fölállott Greiner Ferencz ügyvéd s azt indítványozta, hogy follebbezzenek a minisztertanácshoz; mert a kultusz-miniszter megsemmisítése az 1869. évi 44. t. cikkkel ellentétben áll. Frónius Károly megpróbálta most ezen indítvány visszavonására rábeszélni Greinert mondván, hogy úgy is olvástalanul kuldik vissza a follebbezést, azonban Greiner támogatására fölkel Schumichen (a Volksblatt szerkesztője) és sikerült kieszközölnie hogy a közgyűlés Frouius polgármester elnöke alatt („willst oder willst nicht”) bizottságot küldött ki Greiner F., dr. Kremling Ferencz, Rosin M. Janos és Schumichen Jakob személyében a follebbezés kidolgozására és a minisztertanácsához való benyújtására.

A dolog azonban aligha megy majd oly simán, mint a fehértemplomiak képzelik, mert az 1886. évi XXII. t. cz. §-a határozottan azt rendel, hogy a miniszteri rendeleteket a képviselő testület vita tárgyává nem teheti és azokat feltétlenül végrehajtani kötelez. Az elnök Frónius polgármesternek ennél fogva nem is kellett volna megengedni, hogy a képviselőtestület

vita tárgyává tegye a vallás és közoktatásügyi miniszter rendeletét.

Romániába kivándorlók figyelme. A cs. és kir. közös külügyminiszter értesítése szerint Romániában a kedvezőtlen pénzügyi helyzetre való tekintettel az állam által terelve velt építkezések és hasonló vállalkozások csak a legszükségesebbekre korlátoztatván, e téren, valamint a rossz termésre való kilátás következtében a mezőgazdaság terén is nagymérvű munkahiány állott be. Ezen munkahiány folytán a létérdekeit féltő román nép részéről a bevándorolt idegen, így a magyar munkás ellen is oly nagyfokú az elégedetlenség és gyűlölet, hogy a munkaadók az általuk alkalmazott idegen munkások egy részét kénytelenek voltak a munkából már is elbocsátani, más részének elbocsátását pedig kilátásba helyezni. — Az ekként teljesen kenyér nélkül maradó magyarországi kivándorlók a nyomortól kergelve, tömegesen igyekeznek újabb hazánkba visszavándorolni, hogy súlyos helyzetükből meneküljenek.

A resicai és aninai uradalmak. Jól értesült körökből vesszük azt a meglepő hírt, hogy az államvasutak kezelősége a délvidéki Resiczán a singyártást be akarja szüntetni, okul hozván fel, hogy a magyar kormány szükségletei fedezésénél nem foglalkoztatja az említett telepet. Más forrásból azt jelentik, hogy egy berlini előkelő pénz-csoport meg akarja venni a szab. osztrák-magyar államvasutak resicai és aninai uralmait, s képviselői már lenn voltak, hogy megtekintésük az uradalmakat. A berlini pénz-csoport állítólag biztosítást kapott volna a magyar kormánytól, hogy a legmesszebb menő kedvezményekre számíthatnak, ha e telepeket nagyszabású gyártelepekké alakítják át.

Versenyek Nagybecskerekben. Mozgalmasnak ígérkezik az őszi idény Torontál ország fővárosában. Különösen a sport embereire nézve. A versenyek sorozatát az „országos kerékpárverseny” nyitja meg, melyet a nagybecskereki kerékpár egyesület rendez 1899. évi október hó 1-én saját cementréteggel borított verseny-pályáján. Lesz megnyitó verseny (2000 m.), vendégek versenye (4000 m.), egyleti verseny (zárt 3000 m.), főverseny (10.000 m.), hölgyek versenye (1000 m.), délmagyarországi bajnoki verseny (zárt 10.000 m.), nyeretlenek versenye (országos zárt 3000 m.) és vígassz verseny (1000 m.). Nevezési zárlat szeptember 30-án este 8 óra. — A nagybecskereki őszi löversenyek október hó 29-én tartatnak meg. A verseny sorrendje a következő: távügető verseny (9000 m. távolság) ügető verseny (3000 m. táv) sikverseny (1600 m. táv.) akadályverseny (4000 m. táv.) mezei gazdák versenye (nevesés az oszlop-lónál) gátverseny (2400 m. táv.) és vadászverseny (6000 m. táv.) Közlelbi felvilágosításokkal készségesen szolgál Dániel Ferencz verseny-titkar N. Becskerekben.

Művészi oktatás. Truppel Károly fehértemplomi áll. polgári leányiskolai tanártól ily című alatt érdekes füzet jelent meg a művészetek nemzeti irányu fejlődéséről és ápolásáról az iskolában. Úttörő kis munka ez, mely bisonyára méltó figyelmet fog kelteni szakkörökben, melyek számára iratott. Ára egh korona. Kapható a szerzőnél Fehértemplomban.

Rózsavölgyi és társa (Budapest kerstóf tér) 3. csasz. és kir. udvari Zeneműkereskedő a mult napokban kuldte szét a legujabb zenekiadványok tematikai nmutatóját. Kívánatra megkuldí barkinek ingyen és bérmentve.

Mucjai tréfázkodás. Mondok ódes nászom vagyon az Gyuri sógor megest az ő kebelbeli ács kuszipajtásában a Sebes rokonyban anyai csalafintasság, hogy bolonddá tnyják ő kelmek lenyi az egész magisztrátust, eskütyeket úgy hogy csak no. vezetik őket a zóruknál fogva ha ők akargják tükön bokron keresztül, osztg nagyokat rühögnek maguk között. Hón mondok a községüzán eddig avót a szokás, hogy ha valamelyik urizsoga vizet akar inya, akkor eköllött kinyi a szomszédba koldányi egy bugyogóskorsó vizet valamelyik hajdút, s szégyen ide, szégyen oda, sokszor megoszt, hogy üres korsóval köllött kigyűnni egyik másik házbul, mer nem hatták azt megléteni Vót ugyan a községüzába udvarán is e szivatykos kut, de még aki e tuzat heringet megeveti is a se ivott vóna olan pálfüms szaga meg ize vót.

Aszonták erre végre a magisztrátus urai, hogy e má meg se járja, ha a kösség olan rosszul fizeti őket, hogy borra sörre megest konyakra nem kerü, hát legalább had igyanak a kösségüzán kmlódó urizsógák is e ki jó vizet. Nekiláltatta ezután az inzsellérel a Szájdli kutfuró embereit, oszt először csináltak egy olyan fenye cilinder kalap forna kutat léglá meg czömöntből akin nem meg keresztül a viz. arra osztán furtak annak a fenyekén e lukat abba beletótk egy vas esővel, hát a fenye rággja meg a dógát gyűtt azon a esün keresztül valahunét a föld gyomrábul olyan jó, tisztá viz a milentt a pápa ő szencsege is csak satoros ünnepek alkalmáva szokott inya. — De hán a Gyurisógor aszonta erre nem oda Buda, nem kérdezt meg engem megest a Sebes sógorl senki sem, pedig hát mi ketten vagunk a legokosabb emberek a faluban, mi nélkülünk nem lehet semmi jót sem csinálni, mert ha a mi tuttuk és beleegyezésünk nélkül készül el valami az akár millen jó legyen is, csak azért se jó mer hát mi vagyunk ketten az építészeti, villamos, pénzügyi, gazdasági meg mindenféle bizottság egyedül magunk, a mi szavunk után kő mennyi mindennek még a közgyűlés-ködsében is hát micsoda dolog az hogy a mi tuttuk nélkül mer jó viz e földbul kigyűnni, azután meg egyáltalán

nem lehessen hogy egy kutfal ami nélkülünk és mások csináltak át ne bocsása a vizet, oszt aszonták, hogy ha a magisztrátus csinálatta, hát vegye is át a kutat de az építészeti b zottság nem veszi át a szentnek se! Dejszen erre a magisztrátus is miregbe gyűtt, keményen ráparancsolt az építészeti bizottságra, hogy ő neki bizony muszáj megvizsgányi a kutat ha mán készen van az. Na erre asztég azonta a Gyuri sógor, lemegy maga a rozslábával is abba a kutba csak kiköl abbul színva a vizet. Ki is szitták vagy negyedszer a Szájdli emberei az inzsellér parancsára a kntbul a vizet, a vascsovet meg elzárták, hanem mikor le köllött vóna az inzsellér kanczelláriából menyi a kuthó, aszonta a gyuri sógor meg az ő kuszó pajtása a Sebes sógor, ők bizony nem mennek. Oszt nevettek együtt a gangon mikor a zesküttékementek a kutba, ami olan száraz vót akárcsak regelenkint guggy ivás előtt nászom torka. Tutta ezt Gyuri meg az ács sógor jól, megest aszt is millen pompás jó viz gyű ki a vacsóból — de hán min nevetettek vóna a gangonollan nagyokat, ha nem lették vóna ezt a heczeitel — amin ugy a többieskütték nagukba dühösköttek, de ava Gyuri meg az ács sógor nem törődik e csöppet sem, melhez hasonló jókat kíván Ilyu **Göre Gábor**, birógyelölt ur.

Közgazdaság.

Vetőmagvak (Mauthner Ödön tudósítása) A szösszös búkköny őszi búkköny őszi borsó Szent-János rozs — és biborherének kereslete még igen élénk volt.

Az érdeklődés most már főképen az új termés felé irányul, különösen vörös lóhere iránt igen szilárd a piacz hangulata Amerikában folyton tart az ár emelkedése és mivel Francia országnak aligha lesz a kivitel számára átengedhető árúya, a minőséghez képest már most is, 45—50 frtot adnak métermázsájáért. Altalában az vehető ki a tudósításokból, hogy az europai vörös lóhere termés felett bár nem lehet végleges itéletet mondani de azt meglehető biztossággal föl lehet tenni, hogy Europa termése a folyton növekedő szükséglet fedezése aligha lesz elegséges. Ha már most e tényezőket egyszerűzt másrészt a jelenlegi élénk keresletet tekintetbe vesszük, valamint azt is hogy a fent említett árakat szívesen megadják, akkor talán nem lesz téves az a föltevés, hogy hsszabb idő után hazai lóhere termelőink most ismét jó árakat fognak elérni. Luczern, Franciaországban az idei szük termése miatt kevés átengedni valoja lesz a kivitel számára, ellenben Olaszországból tovább is kedvező tudósítások érkeznek.

Irodalom.

Az őszi könyvpiacz legolvasottabb könyve lesz a „Magyar Biztosítási Évkönyv II. Évfolyama, melyet Dr. Róth Pál, Szűcs Mihály, dr. Farkas Gyula, dr. Kondor Béla igazgatók és Milhoffer Sándor, dr. Virágh Gyula, Török Jenő Endre és Bein Károly közgazdasági írók, szerkesztenek. A rendkívül díszes és a magyar biztosítás ügy történetét tárgyaló szakmunka 1 frt 50 krért rendelhető meg a lap kiadóhivatalában és az összes könyvkereskedésekben. A könyv a Biztosítási és Közgazdasági Lapok szerkesztésében (VI., Aradi-utca 40.) jelenik meg.

Dreifus-kötet — ingyen. A Dreifus-pert a lapok csak hűzagosan és kivonatolisan ismertették. Egyedül a Magyar Hirlap közölte az egész pört gyorsírói feljegyzések alaján, melyekben a tárgyaláson mondott minden szó benne foglaltatik. E minden regénynél izgatóbb olvasmányt a Magyar Hirlap most vasok, több száz oldalra terjedő könyvben, hatalmas kötetben adja ki, melyet minden negyedszes előfizető ingyen kap meg. E szenzációs könyv bolli ára 1 forint és 50 krajczár. Jókai Mór a legnagyobb élő magyar író, a Magyar Hirlap belső munkatársa elutazása előtt átadta a Magyar Hirlap-nak legujabb gyönyörű regénye kéziratát. A Magyar Hirlap e remekmű közlését néhány nap mulva kezdi meg. A Magyar Hirlap karácsonyi albuma már készül. Szépirodalmi s művészi tekintetben egyaránt remekmű lesz az idén is. Minden előfizető díjmentesen kapja meg. A lapot fennállása óta Fenyő Sándor szerkeszti a legjobb írói erők munkálkodásával. A lap előfizetési ára félévre 7 frt, negyedévre 3 frt, 50 kr., egy hóra 1 frt 20 kr. Előfizetni lehet a kiadóhivatalban: Budapest, V., Honvéd-utca 4 szám.

Aristoteles. Az ó-kor legnagyobb bölcese. Nagy Sándor nevelője. Mindaz, a mit írt, hat, mint egyetlen más író műve sem. Mai világunk alapjaiban ő a leghatalmasabb kódarab. Husz száz év nem tudta tönkre tenni, nem tudta meghaladni az ő agyának logikáját. Az adatok, a miknek alapján ő bölcselkedett s felépítette világnézetét, megváltoztak, elavultak, de az építés módja ma is ugyanaz, a mivel ő élt. Az elemeltívek építői között nem akadt eddig, a ki hozzá hasonlatos lett volna. A cosmogoniának első művelője ő. A csillagászat törvényeit a görögöknek ő magyarázta. Aristoteles pályája az emberi szellem nagyságának s a nagy igazságok örökkévalóságának példája. Életéről és munkáiról eleven, vonzó és tanulságos képet nyújt a Nagy Képes Világtörténet most megjelent 38. füzeté. A tizenkét kötetes nagy munka szerkesztője Marczali Henrik egyet. tanár, a gö-

